

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Kokko, Marja

Title: Ketkä ovat University Of jyvdskyld:n tutkijoita?

Year: 2014

Version:

Please cite the original version:

Kokko, M. (2014) Ketkä ovat University Of jyvdskyld:n tutkijoita? Tietue : Jyväskylän yliopiston kirjaston lehti, nro 1/2014.

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Ketkä ovat University Of jyvdskyld:n tutkijoita?

3.3.2014 Tekijä [Jyväskylän yliopiston kirjasto](#)

Osallistuin keväällä 2013 järjestettyyn [bibliometriikka-seminaariin](#), jossa [CSC:n Yrjö Leino](#) avasi julkaisutoiminnan bibliometrisen tarkastelun problematiikkaa. Leinon tarkastelussa olivat erityisesti Thomson & Reutersin WOS- ja Elsevierin Scopus -tietokannat. Tutkimuksen arvioinnissa on osattava kiinnittää huomio niin kutsutun raakadatan heikkouksiin, joista merkittävimmät ovat tieteenalaluokittelun karkeus, tieteenalojen epäsymmetrinen asema, lehtien ja julkaisusarjojen valintaperusteet ja suomalaisten julkaisujen heikko näkyminen datassa.

Jyväskylän yliopiston nimen osuminen kohdalle näyttää tuottavan ongelmia sekä tutkijoille että kansainvälisille toimijoille.

Datassa on myös suoranaisia virheitä, joista tutkimuksen arvioinnin kannalta kiusallisimmat ja runsaasti käsityönä tehtävää korjaamista vaativat ovat affiliaatioiden ja tekijöiden nimiin kohdistuvat kirjoitusvirheet sekä viittaustietojen virheellisyydet.

Useiden tuhansien virheellisten julkaisutietojen tunnistaminen Jyväskylän yliopiston tutkijoiden tuotoksiksi on vaikeaa.

Jyväskyläläisenä informaattikkona en voinut ohittaa Leinon käyttämää esimerkkiä ongelmista, jotka liittyvät nimenomaan Jyväskylän yliopiston nimen oikein kirjoittamiseen. Yliopiston nimen osuminen kohdalleen näyttäisi tuottavan ongelmia sekä tutkijoille että myös näille kahdelle edellä mainitulle kansainväliselle toimijalle. Toinen merkittävä tutkimustietojen tunnistamiseen liittyvä ongelma on, että julkaisuun ei laiteta yliopistoa ensinkään, vaan tutkijat kertovat yliopiston *postiosoitteen* lisäksi laitoksen tai tiedekunnan tai jonkin muun vastaavan tiedon. Kun eri variaatiot kasataan yhteen, saadaan useita tuhansia virheellisiä julkaisutietoja, joiden tunnistaminen nimenomaan Jyväskylän yliopiston tutkijoiden tuotoksiksi on vaikeaa.

Syystä tai toisesta annetut tiedot muuttuvat matkan varrella.

Ongelmat eivät ole lähtöisin yksinomaan tutkijoiden antamista epätarkoista tiedoista, vaan myös sekä WOSin että Scopusin tapaan kerätä julkaisutietoja. Arvion mukaan noin 40 prosenttia WOSin raakadatan tarjoamista julkaisutiedoista puuttuu, vaikka nimivaihtoehdot *Univ Jyvaskyla* tai *Jyvaskyla Univ* olisivat kohdallaan. Scopus ilmoittaa keräävänsä julkaisuja koskevat tiedot vain ja ainoastaan tutkijoiden antamista tiedoista. Tämäkään ei näyttäisi pitävän paikkansa, vaan syystä tai toisesta annetut tiedot muuttuvat matkan varrella.

Kirjaston tutkijapalvelut olivat yhteydessä sekä Thomson & Reutersiin että Elsevieriin affiliaatioproblematiikan tiimoilta syksyn 2013 aikana. Ainakin asiakasnäkymään tällä yhteydenotolla oli se vaikutus, että karkeimmat virheelliset kirjoitusasut Jyväskylän yliopistosta saatiin siivottua pois. Tällä ei ole kuitenkaan vaikutusta aikaisemmin puhuttuun raakadataan, koska nämä vaikeudet liittyvät juurikin edellä mainittujen toimijoiden tiedonkeruuprosesseihin.

Miten tutkijat haluavat verkostoitua ja tulla tunnetuksi tiedeyhteisössään?

Tutkimuksen arvioinnin ja tutkijoiden oikeudenmukaisen kohtelun kannalta olisi suotavaa, että jokainen tutkija olisi yksiselitteisesti tunnistettavissa. Seurasin 25.2.2014 OKM:n järjestämää [Tutkijan identifioiti -seminaaria](#). Seminaarissa keskusteltiin OKM CSC:lle antamasta tehtävästä selvittää, millaisia erilaisia käyttökelpoisia toteuttamismahdollisuuksia tutkijan identifioinnille voisi olla kansallisella tasolla. [Esiselvitysraportti](#) on ollut julkisessa jaossa vuoden 2013 lopulta lähtien.

Seminaarissa käyty keskustelu osoitti, että kansainvälinen [ORCID-tunnistinta](#) pidetään yleisesti parhaimpana vaihtoehtona, jota tulnaisiin suosittelemaan muun muassa yliopistojen tutkimustietojärjestelmien yhteyteen. Seminaarissa kävi selväksi, että kaikki tunnistavat tarpeen luotettavasta tutkijatunnisteesta, joka soveltuu sekä kansallisen tutkimushallinnon tarpeisiin että esimerkiksi tutkijoiden yksiselitteiseen tunnistamiseen edellä mainituissa kansainvälisissä tietokannoissa. Huomion arvoista on, että ORCIDilla on laaja [yhteistyökumppaniverkosto](#) (mm. Thomson & Reuters ja Elsevier).

Kirjastonhoitaja Eva Isaksson piti mainion [esityksen](#) Helsingin yliopiston fyysikoiden tavasta tehdä itseään tunnetuksi. Isakssonin esityksestä selvisi, että ORCID on vielä varsin tuntematon tutkijoiden keskuudessa. Sen sijaan laitoksen tutkijat olivat löytäneet [ResearchGate-yhteisöpalvelun](#), jossa tutkijat muun muassa verkostoituvat keskenään ja löytävät mahdollisia yhteistyökumppaneita eri puolilta maailmaa. Miten tutkijat valitsevat mieleisensä profiilipalvelun, on ensisijaisen tärkeä kysymys. Tutkijoille pitää kyetä vastamaan, mitä hyötyä esimerkiksi ORCID-palvelusta heille itselleen on.

Jyväskylän yliopiston tutkijat ja akateemiset heimot

Eva Isakssonin esimerkki innosti myös minua tarkastelemaan sitä, miten tutkijat tekevät itseään tunnetuksi Jyväskylän yliopistossa. Myöskään Jyväskylän yliopiston tutkijat eivät ole vielä löytäneet ORCID-palvelua, mutta ovat oppineet hyödyntämään ResearchGate- ja [Academia.edu](#) -palveluita. ORCIDin hakutulos kertoo, että kaikkiaan 44 tutkijaa pitää Jyväskylän yliopistoa omana affiliaationaan. Tieto ei pidä tällä hetkellä paikkaansa, koska kaikkia heistä ei löydy yliopiston yhteistietohausta.

Kirjaston tarjoamat tutkijapalvelut opastaa myös tutkijaprofiilien luomisessa ja tunnistettavuuden edistämässä.

Selkeää profiilikuvausta siitä, ketkä ovat nähneet ORCIDin mielekkääksi identifioinnin välineeksi, on vaikea saada, koska näyttäisi siltä, että tutkijat eivät muista päivittää tietojaan. Yliopistoilla ei ole minkäänlaisia suosituksia siitä, miten tutkijaprofiileja luodaan, joten usein tutkijan todellinen tunnistaminen näiden palveluiden avulla jää valitettavan usein arvauksen varaan. Jyväskylän yliopiston kirjaston tarjoamat [tutkijapalvelut](#) opastaa myös tutkijaprofiilien luomisessa ja tunnistettavuuden edistämässä.

Akateemisten heimojen muodostuminen heijastuu palveluiden käytössä, sillä Academia.edun ovat löytäneet humanistit, kasvatustieteilijät ja yhteiskuntatieteilijät. ResearchGate näyttäisi olevan palveluista suosituin, mutta hakutuloksen sekoittaa mahdollisesti tšekäläisten tutkijoiden kanssa yhteistyötä tekevät tutkijat. Hakutuloksen tarkentaminen ei auta, sillä haun suodattamismahdollisuudet eivät ole luotettavia. Tarkka profilointi niistä tutkijoista, jotka kuuluvat ResearchGate-palveluun, pitäisi siten tehdä henkilö kerrallaan. Vielä tämänkin jälkeen jää osa tutkijoista yksiselitteisesti tunnistamatta.

Vinkkejä siitä, miten identifiointi- ja verkostoitumispalveluja hyödynnetään, hain tarkastelemalla Jyväskylän yliopiston Viestintätieteiden laitoksen tämän hetkistä henkilökuntaa (tarkastelussa ovat mukana tutkimus- ja opetushenkilökunta). Pikainen tarkastelu osoittaa, että 32 henkilöstä 15 on luonut itselleen profiilin johonkin palveluun. Henkilökunta hyödyntää eniten Academia.edu-palvelua (14 henkilöä). Neljä heistä on mukana myös ResearchGatessa. Laitoksen henkilökunnasta löytyy yksi esimerkillinen henkilö, joka on hyödyntänyt jokaista kolmea palvelua. Hän on professori [Vilma Luoma-aho!](#)

Marja Kokko